

UTJECAJ ŠESTOMJESEČNOG TRENINGA NA PROMJENE U NEKIM VARIJABLAMA BAZIČNIH MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI KOD MLADIH KOŠARKAŠA

1. UVOD

Rad s mladih košarkašima treba biti zasnovan na izgradnji funkcionalno-motoričkih sposobnosti te na usvajanju i usavršavanju tehničko-taktičkih znanja iz košarke. Prigodom programiranja trenažnog procesa treba voditi računa da zastupljenost vježbi omogući raznovrstan i svestran razvoj svih osobina i sposobnosti. Formiranju bazičnih, i djelomice specifičnih motoričkih sposobnosti, treba pristupiti na način da opterećenja, sadržaji i modaliteti rada budu u skladu s osnovnim biološkim i sportskim zakonitostima razvoja mladog organizma te s ciljem postizanja visokih natjecateljskih učinaka u kasnijim fazama sportske specijalizacije. Pridonosi li neki program razvoju pojedinih sposobnosti, u većoj ili manjoj mjeri, ovisi o tome je li vremensko razdoblje od šest mjeseci, ili neko drugo, dostatno da se utječe na pojedine sposobnosti.

Dosadašnja istraživanja o efektima različito programiranog treninga kod mladih košarkaša različitih dobnih kategorija (Matković, 1990.; Zukolo, 1990.; Milanović, D., Jukić, I. 1992.; Blašković, M., Matković, Bo., Matković, Br. 1993.; Milanović, D., Jukić, I., Itoudis, D. 1994.; Milanović, L., Kolovrat, G. 2000.) bilježe promjene, ako ne u svim onda bar u većini motoričkim sposobnosti, kao rezultat dobro programiranog i provedenog trenažnog procesa. U istraživanju (Dežman, 1981.) najveći prirast u testovima bazične i specifične motorike uočen je kod košarkaša starih dvanaest i trinaest godina, a ujedno je i varijabilnost tada najveća, zaključuje autor.

2. CILJ RADA

Cilj ovog rada je utvrđivanje utjecaja šestomjesečnog treninga sa selekcioniranom skupinom košarkaša na poboljšanje rezultata u testovima bazične motorike.

3. METODE RADA

3.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika predstavlja skupina od 26 košarkaša polaznika škole košarke KK Novska iz Novske. Prosječna starost ispitanika bila je 12 godina.

3.2. Uzorak varijabli

Za procjenu efekata šestomjesečnog treninga korišten je uzorak mjernih instrumenata kojeg čine sljedeći testovi: *eksplozivna snaga* (MFEBML - bacanje medicinke iz ležanja i MFESDM - skok udalj iz mjesta), *brzinska snaga* (MFE20M - sprint 20 m iz visokog starta), *brzina pokreta* (MBFTAP - taping rukom), *fleksibilnost* (MFLPRK - pretklon raznožno), *koordinacija* (MREPOL - poligon natraške), *agilnost* (MAGKUS - koraci u stranu), *repetitivna snaga trupa* (MRSDTR - podizanje trupa iz ležećeg položaja) i *statičke snage ruku i ramenog pojasa* (MSAZGB - izdržaj u visu zgibom).

3.3. Eksperimentalni postupak

Osnovne karakteristike košarkaškog plana i programa su sljedeće:

Ukupni obim rada iznosio je šest mjeseci ili 26 tjedana ili 93 sata treninga (1 tjedan = 3x 90 min.) + devet kontrolnih utakmica. Od toga:

- tehničko – taktička priprema 60 % vremena
- funkcionalno - motorička priprema 40% vremena

Sadržaj programa:

Elementi košarkaške tehnike: košarkaški stav i kretanje, košarkaško zaustavljanje, skokovi, okreti (pivotiranje), vođenje lopte, dodavanje i hvatanje lopte, ubacivanje u koš.

Elementi individualne i grupne taktike napada i obrane: osnovna znanja iz individualne i grupne taktike, postavljanje i čuvanje igrača s loptom i bez lopte, zatvaranje koša i hvatanje odbijene lopte, utrčavanje u prazan prostor i upotreba “duplog pasa”, obrana čovjek-čovjeka.

Trening motoričkih i funkcionalnih sposobnosti:

- a) bazične motoričke pripreme 70%
- b) specifične motoričke pripreme 30%

Treningom funkcionalno – motoričkih sposobnosti utjecalo se na sve sposobnosti podjednako. Vježbanjem su bile obuhvaćene sljedeće sposobnosti: motoričke sposobnosti (koordinacija, brzina, fleksibilnost, agilnost, snaga, preciznost i dr.), kao i funkcionalne sposobnosti (aerobni i anaerobni kapaciteti). Na spomenute sposobnosti i kapacitete utjecalo se kroz sve oblike elementarnih i štafetnih igara, te kroz sadržaje primjerenog volumena i intenziteta rada ovoj dobi košarkaša. Sredstva za razvoj bazične motoričke pripreme bila su: vježbe prirodnih oblika kretanja (trčanje, skokovi, bacanje i dr.), vježbe guranja, navlačenja i nošenja, vježbe s medicinkama i drugim pomagalima. Specifična motoričke priprema bila

je realizirana u okviru metodskih jedinica, kojima je cilj razvoj tehničko - taktičkih sposobnosti i igara. Broj treninga u cilju poboljšanja određenih sposobnosti bili su određeni rezultatima inicijalnog testiranja i po mogućnosti prilagođeni formiranim grupama košarkaša. Obim i intenzitet treninga bio je tako postavljen da se najprije utjecalo na aerobnu izdržljivost, a zatim je trening stavljen u funkciju razvoja brzine, snage, koordinacije itd.

Svi ispitanici košarkaši uz trening košarke bili su uključeni u redovitu nastavu tzk 2x 45 min. tjedno.

3.4. Metode obrade podataka

Za sve varijable izračunati su centralni i disperzivni parametri: aritmetička sredina, standardna devijacija, minimalni i maksimalni rezultat. Normalnost distribucije provjerena je Kolmogorov – Smirnovljevim testom.

Dobiveni rezultati testiranja obrađeni su pomoću statističkog paketa Statistica for Windows, ver. 5.0. Spomenuta verzija programa upotrijebljena je iz razloga, što je u okviru nje moguće obraditi podatke pomoću potprograma razlika, koji je ugrađen kao makro program unutar programa Statistica for Windows. Hipoteza o statistički značajnoj razlici diskriminativne funkcije, ovim se programom testira na osnovu Mahalanobisove udaljenosti između centroida vektora početnog i finalnog mjerenja. Program izračunava i statističku značajnost razlika aritmetičkih sredina za svaku pojedinu varijablu.

Dobivene vrijednosti označene su u tablicama na sljedeći način:

- Mahalanobisovu distanca D^2
- F test značajnosti razlika na diskriminativnoj funkciji
- df_1, df_2 – stupnjevi slobode
- p – razina značajnosti diskriminativne funkcije

U okviru navedene metode izračunate su još:

- ortogonalne projekcije (korelacija) varijabli s diskriminacijskom funkcijom,
- vrijednosti univarijatnog F testa i razina značajnosti uz pripadajuće stupnjeve slobode.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

U Tablici 1. prikazani su deskriptivni statistički parametri varijabli. Navedeni su rezultati posebno za prvo i drugo mjerenje, kao i razlika tih mjerenja. Normalitet distribucije testiran je Kolmogorov – Smirnovljevim postupkom. Rezultati ispitanika pokazuju da varijable imaju distribuciju koja ne odstupa značajno od normalne.

Analizom rezultat prvog i drugog mjerenja, može se uočiti, da su vrijednosti rezultata kod svih testova bazične motoričke sposobnosti, dobiveni u drugom mjerenju, više nego li vrijednosti rezultata u prvom mjerenju. Ako se rezultati usporede s rezultatima Blaškovića (1993.), može se primijetiti, da je pri mjerenju dvanaestogodišnjaka, učenika zagrebačkih osnovnih škola, polaznika škole košarke, zabilježio bolje rezultate u testovima: bacanje medicine iz ležanja (MFEBML), skok udalj iz mjesta (MFESDM), taping rukom (MBFTAP) i pretklon raskoračno (MFLPRK), a slabije rezultate bilježi u testovima: koraci u stranu (MAGKUS), poligon natraške (MREPOL), podizanje trupa (MRSDTR) i testu izdržaj u zgibu (MSAZGB). Vrijednosti standardne devijacije su povećane kod varijabli (MFE20M i MAGKUS) koje procjenjuju brzinsku snagu i agilnost, što znači da u njima nije došlo do homogenizacije rezultata. Kod ostalih varijabli vrijednost standardnih devijacija manja je nego u prvom mjerenju što znači da su se rezultati homogenizirali.

Rezultati multivarijatne analize razlika na diskriminativnoj funkciji prikazani su u Tablici 2. Veličina Mahalanobisove D^2 udaljenosti mjerenja (udaljenost između vektora aritmetičkih sredina prvog i drugog mjerenja), te pripadni multivarijatni F – testa razlika, kojim testiramo značajnost te udaljenosti, ukazuju na to, da je kod ispitanika došlo do statistički značajnih globalnih promjena. Konstatiramo da je košarkaški program 3 x 90 min. tjedno, zajedno s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture 2 x 45 min. tjedno utjecao na promjenu rezultata kao i na promjenu treniranosti kod mladih košarkaša.

Analiza univarijatnih testova značajnosti (Tablica 3.) pokazuje, da je napredak ostvaren u osam od devet varijabli za procjenu bazičnih motoričkih sposobnosti. Značajan napredak nije zabilježen jedino u varijabli (MFE20M), kojom procjenjujemo brzinsku snagu.

Najveći parcijalni napredak je ostvaren u sljedećim varijablama: koraci u stranu (MAGKUS), taping rukom (MBFTAP), podizanje trupa (MRSDTR), bacanje medicine iz ležanja (MFEBML), dok je kod varijabli: skok udalj iz mjesta (MFESDM), izdržaj u visu zgibom (MSAZGB), poligon natraške (MREPOL) i pretklon raznožno (MFLPRK) taj napredak manji ali još uvijek statistički značajan.

U strukturi diskriminacijske funkcije (Tablica 4.) dominiraju projekcije istih varijabli jednakim redoslijedom i jačinom korelacije.

Tablica 1. Deskriptivni statistički parametri u prvom i drugom mjerenju te razlike između mjerenja (XA – aritmetička sredina, SIG – standardna devijacija, MIN- minimalna i MAX – maksimalna vrijednost mjerenja, MAX D – razlika između stvarnih i relativnih kumulativnih frekvencija i TEST – granična vrijednost dopuštenog odstupanja, uz vjerojatnost pogreške od 0,05)

Varijable	Mjerenje	XA	SIG	MIN	MAX	MAX D
MFEBML	1	5,38	0,94	3,40	8,07	0,1083
	2	6,02	0,76	4,80	8,40	0,1729
	2-1	0,63	0,64	-0,10	2,09	0,1899
MFESDM	1	171,65	15,41	145,67	206,33	0,1293
	2	175,49	14,80	147,67	207,00	0,1472
	2-1	3,83	6,03	-7,33	23,33	0,1044
MFE20M	1	4,18	0,18	3,87	4,47	0,1185
	2	4,14	0,23	3,73	4,67	0,0820
	2-1	-0,04	0,17	-0,27	0,27	0,1028
MBFTAP	1	29,22	2,57	19,67	33,33	0,1461
	2	31,47	1,98	27,00	35,67	0,1200
	2-1	2,26	1,81	-1,33	7,33	0,1223
MFLPRK	1	47,85	7,50	35,00	59,00	0,1216
	2	50,37	7,34	38,00	64,67	0,1118
	2-1	2,53	4,69	-8,67	9,67	0,1151
MREPOL	1	11,63	1,49	9,07	14,43	0,1341
	2	11,21	1,48	8,80	14,00	0,1217
	2-1	-0,41	0,74	-2,53	0,87	0,1015
MAGKUS	1	10,74	0,75	9,47	12,60	0,1316
	2	9,45	1,05	7,47	12,60	0,1288
	2-1	-1,29	0,74	-2,47	00,00	0,1043
MRSDTR	1	47,50	6,26	36,00	59,00	0,1332
	2	51,19	5,68	39,00	62,00	0,1601
	2-1	3,69	3,37	-3,00	10,00	0,1493
MSAZGB	1	50,49	22,47	12,80	90,40	0,1339
	2	56,97	21,17	24,80	114,20	0,1076
	2-1	6,48	11,06	-21,60	29,20	0,1132

TEST= 0,26

Tablica 2. Multivarijantni test hipoteze o značajnosti razlika na diskriminacijskoj funkciji

	Maha.dis				
	d2	df1	df2	F	p
DF	11,18	9	17	21,96	0,00

Tablica 3. Vrijednosti univarijatnog *F*-testa i razina značajnosti (*p*) i pripadni stupnjevi slobode (*DF*)

	F	p
MFEBML	25,94	0,00
MFESDM	10,50	0,00
MFE20V	1,33	0,26
MBFTAP	40,32	0,00
MFLPRK	7,54	0,01
MREPOL	8,11	0,00
MAGKUS	79,45	0,00
MRSDTR	31,25	0,00
MSAZGB	8,92	0,00

DF1=1
DF2=25

Tablica 4. Korelacija varijabli s diskriminacijskom funkcijom

	R
	DF
MFEBML	0,30
MFESDM	0,19
MFE20V	-0,07
MBFTAP	0,37
MFLPRK	0,16
MREPOL	-0,17
MAGKUS	-0,52
MRSDTR	0,33
MSAZGB	0,18

5. ZAKLJUČAK

Na osnovi dobivenih rezultata možemo zaključiti, da je šestomjesečni košarkaški program 3 x 90 min. tjedno, zajedno s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture 2 x 45 min. tjedno, uz izabrane sadržaje i opseg rada, te kvalitetna i primjerena trenažna sredstva i opterećenja, proizveo statistički značajne pozitivne promjene. Rezultati pokazuju da je došlo do značajnog poboljšanja u svim varijablama za procjenu bazičnih motoričkih sposobnosti, osim u varijabla brzinske snage (MFE20M). Sudeći prema rezultatima primijenjenog transformacijskog procesa, najveće promjene ostvarene su u *agilnosti, frekvenciji pokreta, repetitivnoj snazi i eksplozivna snazi ruku i nogu.*

6. LITERATURA

1. Blašković, M. (1983.): Povezanost između bazičnih motoričkih sposobnosti i uspješnosti u košarci, *Kineziologija*, 15 (2): 17-25.
2. Blašković, M., Matković, Bo., Matković, Br. (1993.): Utjecaj tjelesne aktivnosti na razvoj nekih bazičnih motoričkih sposobnosti kod dječaka, *Kineziologija*, 25 (1-2): 33-38.
3. Dežman, B. (1981.): Uporednost testov osnovnih in specialnih motoričkih sposobnosti ter morfoloških značilnosti pri razvrščanju 11, 12, 13 in 14-letnih

košarkarjev v kakvostne skupine. Ljubljana: Inštitut za kineziologijo Visoke šole za telesno kulturo.

4. Dežman, B. (1982.): Spremembe v relacijah med nekaterimi morfološkimi in motoričkimi spremenljivkami košarkaša starih 11,12, 13 in 14 let, (Magistarski rad), Zagreb: Fakultet za fizičku kulturo Sveučilišta u Zagrebu.
5. Matković, B. (1990.): Neki pokazatelji vrijednosti odnosa bazičnih motoričkih sposobnosti i situacionih motoričkih sposobnosti kod pionira košarkaša, Košarkaški medicinski vjesnik, Vol. 5: 7-12.
6. Milanović, D., Jukić, I. (1992.): Kvantitativne promjene u testovima motoričkih sposobnosti tijekom treninga djece – košarkaša, Hrvatski športsko medicinski vjesnik, 7: 12 -17.
7. Milanović, D., Jukić, I., Itoudis, D. (1994.): Utjecaj programiranog treninga na promjene u motoričkim sposobnostima mladih košarkaša, Kineziologija, 26 (1 -2): 33 – 43.
8. Milanović, L., Kolovrat, G. (2000.): Utjecaj programiranog treninga na promjene u motoričkim sposobnostima mladih košarkaša, Zbornik radova 9. Ljetne škole pedagoga fizičke kulture Hrvatske, Poreč, (171 -174).
9. Zukolo, Z. (1990.): Utjecaj košarkaškog treninga na promjene u nekim varijablama bazične motoričke sposobnosti kod pionira, (Diplomski rad), Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.

---

*Stručni radovi
unutar teme*
